

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Enchiridion Sev Manuale Episcoporum Pro Decretis in
Visitatione, & Synodo, de quacumque re condendis.**

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1650

Pars Tertia. De ijs, quae Synodum sequuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9534

in Capella assignata sibi, supra quam affigitur schedula in hæc verba.

R. D. N. Praefectus Scrutiniij pro plebanatu S. N. & Parochijs SS. N. N. N. &c. sed pro quarterio Portæ N. & Parochijs SS. N. N. N. &c.

Ad eam confluunt ij, qui debent, & interrogantur iuxta Tabellam.

DE IIS, QVAE SYNODVM SEQUVNTVR.

Pars Tertia.

Peracta Synodo. Diocesana adhuc aliqua peragenda sunt, ne fere inutilis tanta reddatur Actio: & duo praesertim supersunt hic examinanda. alterum est circa absentes, nulla allata legitima excusatione; alterum circa decreta praelo danda, & executioni mandanda.

DE POENA ABSENTIVM.

Cap. I.

- 1 **T**am ex vocatione Cleri, quam ex Scrutinio colligendi sunt ij, qui à Synodo abfuerunt vel à Scrutinio, vel ab utroque.
- 2 Possunt esse multæ causæ excusantes; quas refert Botteus de Synodo par. 2. num. 56. eas dijudicent Deputati Iudices de consensu Episcopi.
- 3 Pœna excommunicationis affici possunt culpabiles in hoc genere. ex eodem Bott. loco citato num. 50.
- 4 Et ampliat hanc pœnam etiam ad illos, qui veniunt, sed non in termino competentis. quod intellige, quando veniunt, Synodiam absoluta.
- 5 Eadem pœna irrogari possunt ijs, qui ad Scrutinium non accedunt, ob Decretum in hoc genere promulgatum in Synodo supra. in 2. p. sess. 1. numer. 55. qui ad eos, &c.
- 6 Si quis per procuratorem interuenit, non incurrit pœnam. Massobr. de Synodo cap. 3. dub. 6.
- 7 Nulla potest esse praescriptio, qua minus venire teneantur, qui alioqui venire tenentur. ex eodem Massobr. loco citato dub. 5.
- 8 Aliqui Episcopi vice censuræ irrogantur

pœnam quatuor aureorum locis pijs applicandorum. quæ pœna est tolerabilior, & utilior.

DE VALIDITATE DECRETORVM.

Cap. II.

- 1 **V**alere Decreta Synodalia nemini dubium est. non enim pendent à consensu Cleri, sed à consilio ad summum capituli, quod Episcopus non tenetur sequi, ita respondit Sac. Concil. Frid. Patriarchæ Veneto die 27. Aprilis 1592. ubi explicat Pontificale (quod videtur velle consensum Cleri, per verbum: Placet) non obligare Episcopum, ut consensum requirat Cleri.
- 2 Ligant autem & Clericos, & laicos existentes infra limites suæ Diœcesis, quod probat Massobr. de Synod. cap. 4. dub. 77. 78. Plura idem ibidem.

De Editione Decretorum. Cap. III.

- 1 **P**raelo dari Decreta Synodi, ut omnibus pateant, laudabile puto, & maxime utile. at non pauca desiderare in eiusmodi editione.
- 2 Non enim placeat facere de Synodis Synodos (ut aiebat Carolus à Basilica Petri Episcopus Nouariæ) & cum defectu rerum Ordo quoque Decreto est attendendus.
- 3 Et quidem non omnia Decreta conueniunt cuique loco, plura in amplioribus Diœcesibus, pauciora in angustioribus, in quibus satis est ea decernere, quæ ut plurimum ibi possunt accidere.
- 4 Ordo decretorum est duplex. alter est, qui pro dignitate materiæ, sicuti altera est altera nobilior, ita nobiliori danda erit prima sedes. alter est ex parte conditionis legum. nam Concilia Prouincialia subsunt Generalibus, & Diœcesanæ Synodi Prouincialibus.
- 5 Ordo igitur materiæ hic esse posset: ut primo de rebus, deinde de personis agatur. Rerum autem hic Ordo.

PARS PRIMÆ.

DE Fide, & eiusdem professione.

De Hereticis.

De Doctrina Christiana.

De Sacra Scriptura, & eius abusu.

De librorum impressione, venditione, & prohibitione.

De Prædicatione Verbi Dei.

De.

De Præbenda Theologica.
 De Blasphemia, & societate nominis Iesu.
 De Sacris Reliquijs, & imaginibus.
 De representationibus sacris.
 De Miraculis nouis.
 De ueneficijs, & magicis artibus.
 De Festis diebus, & Vigilijs, & earum obseruatione.

PARS SECVNDA.

DE Sacramentis in genere.
 De Baptismo, ualis &c.
 De Confirmatione.
 De Eucharistia, eiusque custodis, & administratione.
 De celebratione Missarum.
 De pœnitentiæ Sacramento.
 De casibus reseruatis.
 De Ordinatione Clericorum.
 De Extrema Vnctione.
 De Matrimonio.
 De Exorcismi.
 De Oratione 40. Horarum.
 De Indulgentijs.
 De Horis Canonicis, & Missa solemnâ.
 De Chori disciplina.
 De Officialibus Chori.
 De Musico cantu.
 De reuerentia Ecclesijs debita.
 De Oratorijs.
 De Processionibus varijs.
 De funeribus, & exequijs.
 De sepulturis.

PARS TERTIA.

DE Fabricis Ecclesiasticis, Ecclesiarum, & Altarium, &c.
 De Archiuo Cleri.
 De bonis Ecclesiasticis, & iuribus.
 De legatis pijs.
 De Inuentarijs bonorum.
 De locationibus.
 De oblationibus.
 De Decimis, & primitijs.
 De immunitate Ecclesiarum.
 De Beneficijs, & eorum collatione, permutatione, vnione, pluralitate.
 De Pensionibus.

PARS QVARTA.

DE Vicarijs Foraneis.
 De conuentibus Cleri.
 De Parochis, & eorum iuribus.
 De eorum Residentia, & aliorum.

De Canonicis, & distributionibus,
 De vita, & honestate clericorum.
 De Seminario Cleri.
 De Clericalibus ædibus.
 De armis, ludis, spectaculis, & negotijs secularibus fugiendis.
 De Regularibus, & exemptis.
 De Monialibus, & earum Ministris.
 De Monialibus, quæ dicuntur pœnitentes.
 De Confratris laicorum.
 De societatibus mulierum.
 De locis pijs.
 De Monte Pietatis.
 De Medicis.
 De ludimagistris.
 De peregrinis, & peregrinationibus.
 De quæstuarijs.
 De Histrionibus, & Cingatis.
 De Iudeis.
 De concubinarijs, adulteris, &c.
 De Meretricibus & lenonibus.
 De vsuarijs.
 De cauponis, aleatoribus &c.
 De Taxa fori iudicialis.
 De ferijs.
 De officialibus fori Episcopalis.

De ijs, quæ generatim spectant ad obseruantiam Decretorum, pœnis, interpretatione, &c. si quæ hic desiderantur, reuocari possunt ad vnum ex prædictis titulis.

6 Alter item ordo est adhibendus in Decretis de eadem materia, vt Decretis detur primus locus, quæ sunt merè Concilij Tridentini, facta de eo mentione secundus locus Decretis Prouincialibus, si quæ sunt. tertius Decretis Diocesanis prædecessorum. postremus proprijs Episcopi Decretis.

7 Præter citationem auctorum, à quibus Decreta sunt hausta, vbi dictum est, abstinere à citatione Doctorum, etiam in margine. legislator enim non tenetur causam dare, nisi in grauissimis, & valde nouis.

8 Onerant etiam aliqui Episcopi Clerũ suum ad emendum librum Synodalem, in quo sunt Edicta omnia Episcopalia, & Formulæ variæ, quæ non attinent ad omnem Clerum, quare cum distinctione esset agendum, vt Parochi tenerentur ad emptionem totius voluminis; alij ad eam partem, quæ communia Decreta Synodi complectitur, saluo meliori iudicio.

9 Quod si in Editis seruaretur ille ordo, iuxta quem debent per annum ea publicari intra Missarum solemnias, appositæ die, quo ea publicari debent, duplex inde oriatur commodum; vt scilicet non ita facile obliuiscerentur Parochi euulgationis; & tota

& tota ciuitas cum Diocesi eadem die au-
dret eadem contenta in Edictis. Distribu-
tio vero Edictorum fieri debet iuxta quali-
tatem materiae accommodatam tempori, vt
de Matrimonio in Feltis Naralijs, de Qua-
dragesima paulo ante initium eiusdem, &
eiusmodi ratione in alijs temporibus seruata.
10 Placeret vna cum Decretis Synodalibus edi-
Catalogum Sanctorum loci, & Episcop. com-
breuissima narratione rerum ab ijs sancte
gestarum.

DE APPROBATIONE
Decretorum Synodaliū.
Cap. IV.

1 **N**on tenetur Episcopus, antequam pra-
lo dentur, ea exhibere Ciuitati, seu
Magistratibus eiusdem: qui si deinde velint
reclamare, id faciant postea cum Superio-
ribus Episcoporum: ita S. Congregatio Car-
dinalium super negotia Episcoporum in vna
Tifernate 14. Aprilis. 1615.
2 Neque tenetur ea Romam mittere ad sa-
cram Concil. Trident. Congregationem, ad
quam mitti debent decreta Conciliorū Pro-
uincialium, vt Episcopo Ostinensi respondit
Card. Carafa nomine praedictae Congregat.
pridie Cal. Decembr. 1586. Vide Praefecium
in Praxi Episcop. par. 2. cap. 2. ver. expeditis
num. 12.

DE STATV ECCLESIAE
describendo. Cap. V.

1 **E**X Vifitatione primum; tum ex Syno-
do; & Synodali Scrutinio hauritur in-
tegre totius Ecclesiae status ab Episcopo; qui
describendus est, vt, cum ad limina Apo-
stolorum Romam accesserit, seu Procura-
torem miserit, statum Ecclesiae suae referte
queat ad Sacram Concil. Trid. Congrega-
tionem.
2 Haerent autem multi in hac re, & dum le-
gerem Romae varias huiusmodi relationes,
placere mihi nonnullae supra alias, qua-
rum seriem dabo libenter de hoc loco, ad-
ditis quibusdam opportunis monitionibus.
3 Breuissimo prooemio vtendum est, tacitis,
ijsequae in laudem sunt Episcopi circa dili-
gentem, & laborosam Vifitationem, & Syno-
dum.
4 Quae leuia sunt, & nimis minuta, reticen-

da: & quae etiam saepius decantata in alijs
Relationibus. Prima tamen descriptio de-
bet esse accuratior.

5 Scribendum quidem in prima persona. V. G.
Vifitaturi Sacra limina Apostolorum haec
attulimus, ex quibus intelligi potest Eccle-
siae N. status, sed in reliquo textu narrandum
est, ac si de tertia persona sit sermo. V. G.
Habet igitur Ecclesia N. varios fines, & limi-
tes Diocesis, &c.

6 Et ordo tertium narrandarum hic esse po-
test. primo de Ciuitate agatur, deinde de
Diocesi. in Ciuitate prius de Ecclesiasticis,
quam de laicis. inter Ecclesiasticos prius de
Clero saeculari, quam de Regulari. in Clero
saeculari prius de Cathedrali, quam de Col-
legiatis, & de his, quam de Parochijs; & de
his ante alias Ecclesias.

7 Fines, & limites Diocesis varij cum vici-
nis Diocesis sunt describendi. deinde Ec-
clesia Cathedralis quoad materiam, tum
quoad personas, Dignitates nimirum, &
Canonicos. tum beneficia, altaria dorata,
sacra supellex, Sanctorum corpora, & reli-
quiae insigniores; Chori disciplina, Festa
propria loci cum Officijs diuino; redditus;
onera, & similia. Palatium, sedes Episcopi,
& Canonicorum. Habitus eorundem in
Choro.

8 Collegiatae quot. Canonicorum numerus
diuina Officia. Onera. Habitus.

9 Parochiae quot saeculares, & regulares, Red-
ditus. Habitus.

10 Clericorum seminarium, vnum vel plura.
Conuentus Cleri, si quis est.

11 Aliorum Sacerdotum numerus, & Cleri-
corum Communia, seu Communitia, quae
habetur alicubi.

12 Regularium virorum Monasteria Monia-
lium item sub Ordinario, vel Regularibus.

13 Confratritiae laicorum, loca pia, Montes Pic-
tatis, Hospitalia.

14 Oratoria, & scholae Doctrinae Christianae.

15 Functiones nobiliores per annum vt confe-
rentiae casuum conscientiae, & Conciones,
praeter Quadragesimales, & eiusmodi.

16 In Diocesi Collegiatae, quot Parochiae. lo-
ca Regularium. Confraternitates laicorum,
&c. ordine, quo supra.

17 De qualitatibus populi in genere.

18 De Collegijs Doctorum, & de Academicis
litterarum, si quae habentur.

19 De Foro, & tribunali Episcopali.

FORMVLASVM MARI I

prædicti status Ecclesiæ. Cap. VI.

Describam, quem alias confeci, Laudensis Ecclesiæ statum, & Ecclesiæ Perusianæ, sub Episcopis Seghizio, & Comitulo, eorundem iussu.

1 Laudensis Status hic erat Anno 1619.

Præposituræ (sine cura animarum 2. cum cura animarum. 8. Collegiatarum. 2.	Ecclesiæ omnes 160. hoc est Collegiataræ, & Parochiales simul 3. Parochiales) seculares 94. regulares, 7.
Archidiaconatus. 1.	Aliæ sæcul. 17.
Cantoria. 1.	Regul. 28.
Archipresbyt. cum animarum cura. 11.	Monial. 11.
Canonicatus (sine residentia. 27. cum residentia. 23.	Oratoria Confratrum 140.
Abbatiz sæcul. 3.	Loci sacri omnes 130.
Prioratus. 3. Præceptor. 1.	Consortium Cleri. 1.
Commend. 1.	Sodalitas quædam Cleri. 1.
Rectoria (cum animarum cura. 85. sine cura. 11.	Scholæ variæ laicorum. 205.
Parochiæ omnes. 104.	Scholæ Doctrinæ Christianæ. 127.
Capellaniz Tit. 104.	Loca pia 19.
Clericatus Tit. 29.	Communantiz. 8.
Communitia Benefic. 1.	Millæ quotidiana annua ex obligatione. 180.
Beneficia omnia. 1213.	Aliæ per annum ex obligatione. 24927.
Mansionariæ 13.	Totus Clerus cum Monialibus. 1257.
Vicariatus Foranci. 10.	Animæ communionis 57131.
	Aliæ 34263.

2 Perusianæ Status hic erat Anno 1622.

Collegiata. 1.	In Diœcesi. 26.
Cum Archipresbytero, Archidiacono, & Canonis. 15.	Monialium Monasteria in Ciuitate 20.
Beneficiatis. 15.	in quibus celebratur. in ciuit. 21. in Diœcesi 41.
Clericis perpetuis. 6.	Oratoria vbi non celebratur: in ciuitate 3.
Capellani amouilibus. 8.	in Diœcesi 12.
Et alijs iuxta legata quædam. Pœnitentiaria cum duobus perpetuis coadiutoribus Clericis Regularibus S. Pauli.	Societas laicorum cum sacco in ciuitate 36. in Diœc. 168. sine sacco in ciu. 24. in Diœc. 102.
Parochiæ in Ciuitate 36.	Montes pij.
In suburbijis 9.	Domus piæ. 4.
Sæcul. 33.	Hospitalia 2. ægrotorum.
Reliquæ regulares. in Diœcesi. 195.	Hospitalia peregrinorum. in ciuitate 1. in Diœc. 41.
Foncs baptismales. in Ciuitate 4.	Collegium Scholasticorum laicorum sub ordinatione 1.
In Diœcesi 63.	Totus clerus 1255.
Abbatiz 17.	Sæcularium 405.
Sæcul. 11.	Regularium 850.
Regul. 6.	Monialium 1150.
Commendæ Militares 9.	Animæ laicorum commun. in ciuitate 2154.
Collegia Clericorum 4.	in Diœcesi. 28949.
Beneficia (cum residentia in Ciuitate. 27. sine cura (sine residentia 15. sine residentia in Diœc. 91.	Omnes in ciuitate 19472. in Diœcesi 43332.
Monasteria virorum in Ciuitate 22.	Omnes igitur. 62804.

PARS